

БЕЛЕЖКИ КЪМЪ ГЛАВА XXXII.

¹ Български търговци се издигнали особено въ Свищовъ, Габрово, Търново и Пловдивъ. Скоро български търговци почнали да се срѣщатъ дори въ Смирна, Москва и особено въ Виена, гдето се ползували съ привилегиитѣ на „турски едри търговци“. Отначало тѣ държели за гърцитѣ, но по-късно българскитѣ елементи намѣрили въ тѣхъ най-силни защитници. Въ Кронщадтъ имало българи родомъ отъ Русчукъ, Свищовъ, Габрово, Сливенъ, Пловдивъ, дори отъ Велесъ и Костуръ.

² Вж. Bibliographie № 24. Новото е отпечатанъ въ 1843 и 1862 г.

³ Още въ 1821 г. Руското библейско дружество поръжало на Теодосия, архимандрита на Бистришкия манастиръ въ Влашко, както разправятъ, по произходъ грѣкъ, да преведе Новия Заветъ на български езикъ. Този предназначенъ предимно за бесарабскитѣ колонисти преводъ билъ, както предаватъ едни, поради крайната си негодностъ, отхвърленъ още въ самото начало; споредъ други пъкъ, билъ напечатанъ въ Петербургъ въ 1823 г. въ 5,000 екземпляри, но веднага билъ задържанъ, защото ужъ било опасно св. Писание на народенъ езикъ.

⁴ За Венелина вж. Безсоновъ, увода къмъ 2-то издание на „Древніе и нынѣшніе болгаре“ (1856). Априловъ, Денница 60, 96, 123, 241. Българска негова биография, прев. отъ Х. Н. Палаузовъ, се появила въ Одеса въ 1851 г. Венелиновитѣ съчинения сж следнитѣ: Древніе и нынѣшніе Болгаре, Москва I. 1829, II. 1841; отдѣлни брошури: О зародышѣ новой болгарской литературы (Москва 1838, 8^о, 51 стр. много важна); О народной поэзіи южныхъ славянъ и т. н. Съчинения, издадени следъ смъртта му: Влахоболгарскія или Дакославянскія грамоты, Спб. 1840; Народныя пѣсни въ сборникѣ Безсонова, Москва 1849 (издадена съ срѣдствата на живѣещия въ Москва търговецъ Денкоглу отъ София); съч. за варягитѣ, готитѣ, за думата боляринъ и т. н. Извадки отъ пѣтния му дневникъ сж публикувани отъ Безсоновъ, Нѣкоторыя черты путешествія Ю. Ив. Венелина въ Болгаріи, Москва 1857 (40 стр.).

⁵ За основаването на Габровската гимназия вж. Априловъ, Денница, 21, 33, 77, 91, 107, 123; Априловитѣ и Палаузовитѣ писма до Венелина в. у Венелинъ „О зародышѣ новой болгарской литературы“. Ср. П. Р. Славейковъ, Габровско-то училище и неговитѣ първы попечители, Цариградъ 1866.

⁶ Какъвъ е билъ духътъ на монаха Неофита се види отъ предговора му къмъ българската му граматика (Крагуевацъ, 1835 г.), гдето той казва, че преди всичко сж нуждни училища, а следъ това вече училища и манастири, по-напредъ учебници, а следъ това религиозни съчинения, — иначе четенето ще бѣде механично и безъ всѣко разбирање.

⁷ За Богориди вж. надгробната речъ на епископа Илариона въ Българ. книжици, 1859 г., стр. 515. Единъ отъ синоветѣ му, Никола, се преселилъ въ Молдова,